

Postani stalni naročnik «Dela»

list izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka 20 lir, na šestih straneh 25 lir. Zaostale številke dvojno. Celoletna naročnina 1000 lir; polletna 600 lir; trimesečna 280 lir; mesečna 90 lir. Uredništvo: TRST, ulica Montecchi 6/II - tel. št. 93-073, 93-806. Uprava: TRST, trg Duca degli Abruzzi 3, Dom pristaniških delavcev III, tel. št. 249-50, 285-96. Dopolni se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si slike se ne vračajo. — Oglasi v širokosti enega stolpca za vsak milimeter 30 lir. Oglasi se plačajo vnaprej. POSTNINA PLACANA V GOTOVINI - SPED. IN ABBONAM. POST.

TRST - SOBOTA, 22. JANUARJA 1955

CENA 20 LIR

Izredna konferenca

Jutri, 23. januarja, se bo začela izredna konferenca naše Partije. Prvo, manifestativno zasedanje se bo vršilo v dvorani gledališča Rossetti. Poleg tovarišča Scoccimarra, člana Izvršnega odbora, člana Izvršnega odbora KPI in podpredsednika italijanskega senata, bodo prisotni tudi delegacije iz vse Benetke. Po jutranji manifestaciji, na kateri bo govoril tovariš Scoccimarra in bo naš Izvršni komite iznesel svoje poročilo, se bodo nadaljnja zasedanja vršila v drugih prostorih. Ta zasedanja se bodo vršila nekoliko večerov, dokler ne bo zaključena diskusija in odobrena orientacija in akcijski program Partije, ki ju vsebuje resolucija, katere očitke so v zadnjih tednih razpravljale celice ter vmesni terenski vodilni organi vse Partije.

Konferenca ni kongres: tudi ne bo tako, da bi se na njej preselila cela doba aktivnosti. Konferenca je bila sklicana zato, da se kolektivno analizirajo spremembe, ki so nastale na našem ozemlju zaradi preobrnitve italijanskega vlada, preučijo ker je novega v položaju, postavijo nove naloge in določijo za njihovo uresničitev potrebni ukrepi, da se ne bi mogla na bodočem kongresu v resnični bilanci izvršnega dela. Tudi intervencije bodo zato prispevek k preučevanju sedanega položaja in k orientaciji, ki jo mora imeti naša Partija.

Različna so vprašanja, ki jih je treba preteati. Na primer: ali je pravilno vzeti kot podlago za naše delovanje in akcije množice začasnost položaja? Kako je treba organizirati borbo za spoštovanje demokratičnih svobod, oziroma pravic, vsebovanih v Deklaraciji OZN, na katero se sklicuje Spomenica o sporazumu? Kakšno široko akcijo moramo začeti za demokracizacijo pravnega življenja na našem ozemlju? Kako moramo pred preobrnitvijo postavljati enotno akcijo za zahtevno po teritorialni avtonomiji in končno bo treba posebno pozornost posvetiti borbi ljudstva za spoštovanje narodnih pravic v njenih conah ter našemu delovanju v korist velike množice beguncev iz cone B in Miljskih hribov.

Vsa ta vprašanja demokracije in svobode so tesno povezana z borbo proti nacionalizmu, proti fašizmu; z njo pa za ustvaritev široke demokratske fronte, z razvojem enotnih akcij, ki imajo konkretne cilje.

Na konferenci bo tudi obsejano gospodarsko stanje in potreba, da se pospeši borba za boljše življenjske pogoje delovnega ljudstva; te borbe so iste, kot jih vodi italijansko delovno ljudstvo in zato mora biti bitka enotna, strnjena, brez vrzeli. Ta borba zahteva večjo napora za enotno akcijo med delavci ob krajevni sindikalni organizaciji ter jasne poime s strani naših komunistov, kakšen mora biti naš prispevek, da bi tržaška ustanovna skupščina CGIL predstavljala v resnici zborovanje, v udeležbo največjega števila delovnih sil.

Prosta cona, vzpostavitev pomorskih prog, politika dela in proizvodnje, obramba tovarniških svobod, osloboda nadzorstva, in končno, organiziranje naše Partije v tovarnah, so to nekatera vprašanja, o katerih bo treba razpravljati. Le v jasni stališči pri teh vprašanih bodo naša Partija in delavski razred aktivno, v prvih stadijih sodelovali pri enotnih akcijah, ki naj zajamejo vse socialno sloje, organiziranih za to, da rešimo Trst kot industrijsko mesto in kot trgovsko središče.

V zadnje skupino vprašanih spadajo vprašanja organizacije, imena, delovanja naše Partije. Ta diskusija bo morala biti posebno kritična, kajti klasi v tem položaju in za uresničitev nalog, ki jih bo naša konferenca, potrebujemo močno Partijo, številniško, aktivno, povezano z množicami, ki pozna njihove potrebe in je dobro vkorenjena posebno v tovarnah. Če hočemo, da bo naša Partija postala takšna, bomo morali odstraniti mnoge pomanjkljivosti, prvo pred vsemi selektivno miselnosti, v obliki dela, v metodah, v izražanju, v uvajanju njene linije.

Nastal je nov položaj. Da bo naša Partija, se pojavljajo tudi faktorji mednarodnega značaja, ki obvezujejo našo Partijo, demokratično gibanje, naše prebivalstvo, da bo našo učinkovito borbo ob podpori miroljubnih narodov

Včeraj je poteklo 31 let od smrti Vladimirja Iljiča Lenina, velikega genija moderne dobe, ki je s svojimi ne-mrtimi nauki pokazal zatiranemu človeštvu pot osvoboditve izpod meznega in kolonialnega suženstva. Po njegovih naukih in pod njegovim večim vodstvom je ljudstvo carske Rusije s strogim ciljem in družbo izkoristilo vse, kar je zgradilo novo državo socialne pravičnosti in narodne enakopravnosti — Sovjetsko zvezo.

Stoletje njegovih naukov se tudi ostali narodi z velikimi koraki bližajo končnemu cilju — svetu pravice, svobode in miru.

Z.S.S.R. je ponudila 5 državam popolne naprave za atomsko silo

Priljubljena pa je razširila svojo pomoč tudi na druge države - Na mednarodni konferenci za jedrno silo bo odkrila tajne prve atomske elektrarne Predlog za združenje Nemčije

V z dnem je nu je Sovjetska zveza zopet dala več dokazov svoje volje za mirno sodelovanje med vsemi državami. Tako je v petek sporočila potomo svoje narodne agencije Tass, da je pripravljena na napevati mednarodni konferenci za miroljubno uporabo atomske energije predložiti poročilo o prvi atomski elektrarni centrali, ki je bila lani zgrajena v ZSSR, in o njenem funkcioniranju. Na tej konferenci bo zastopal Sovjetsko zvezo atomski učenjak član Akademije znanosti ZSSR Skobelcin.

Prvič vnik zunanega ministrstva ZSSR pa je v ponedeljek na tiskovni konferenci sporočil, da je sovjetska vlada sklenila, da ponudi ljudskim republikam Kitajski, Poljski

Češkoslovaški, Romuni in DR Nemčiji vsi tehnično pomoč in potrebne naprave za postavitve zvezdov, v katerih bi raziskovali uporabo atomske energije v miroljubne namene. Poleg teh rethi vlad pa je sovjetska zveza pripravljena raztegniti to pomoč in sodelovanje ZSSR tudi na druge države.

Ta sklep je sovjetska vlada napravila v želji pomagati drugim državam na tem tako važnem področju znanosti in tehnične napredka. Pomoč ZSSR bi obstajala v zgraditvi in popolni opremitvi atomskih baterij z jakostjo 5.000 kilovatov ter pospeševalcev atomskih delcev. Sovjetska zveza pa bo poleg tega izročila vsem državam, ki bodo sprejele to velikodušno darilo, tudi potrebne količine atomskega goriva v zameno za odgovarjajočo količino atomskih surovin. Znanstveniki in inženirji teh držav pa se bodo tudi lahko seznanili s sovjetskimi poskusnimi atomskimi napravami in z doseganji sovjetske znanosti na tem področju.

Nadaljnja miroljubna prubda Sovjetske zveze je nena ponudba, ki jo je objavila v soboto. Vlada ZSSR je v svoji izjavi podarila, da je vpršašnje enotnosti Nemčije najvažnejša naloga v reševanju nemškega vprašanja. ZDA, Anglija, Francija in ZSSR so poklicne, da razpravljajo o obnovitvi nemške enotnosti na podlagi razpisa svobodnih volitev po vsem nemškem ozemlju. To je pa seveda možnost izvesti le v primeru, če ne bodo ratificirani pariški sporazumi, ki sankcionirajo ponovno obnovo Zahodne Nemčije. Sovjetska zveza je pripravljena normalizirati odnose z zahodnoslovensko republiko, kar bi mnogo pripomoglo k iskanju najboljšega načina za zopetno združenje Nemčije. Če pa bi bili uveljavljeni pariški dogovori, bi pa ZSSR navezala še tesnejše stike z Zahodno Nemčijo in bo poskrbela za okrepitev miru in varnosti v Evropi s skupn-

Podpisana trgovska pogodba med Jugoslavijo in Madžarsko

Skupna vrednost blaga bo 14 milijonov dolarjev letno - V Rimu se bodo pogajali tudi za sklenitev regionalnih trgovinskih pogodb, važnih za Trst in Gorico

Pogajanja med Jugoslavijo in drugimi državami za sklenitev trgovinskih sporazumov zaznamujejo ta teden nov pomemben uspeh. V petek je bil namreč v Beogradu podpisan sporazum o blagovni izmenjavi in plačilni dogovor med Madžarsko in Jugoslavijo. Po tem sporazumu si bosta obdržati letno izmenjivo v obliki smerah za 14 milijonov dolarjev blaga. Jugoslavija bo izvažala na Madžarsko poljske prideleke, tobak, rude, kovine strole, les in lesne izdelke ter nekaj drugega blaga, v zameno pa bo uvažala iz Madžarske valjane kovine, razne stroje in nadomestne dele, kemične proizvode, lokomotive in rudniško opremo. Istočasno sta obe delegaciji ugotovili tudi možnosti tranzita preko Jugoslavije za blago, ki ga Madžarska uvažala ali izvažala v druge države.

Danes pa se bodo pričela podobna pogajanja za sklenitev trgovskega in plačilnega sporazuma med Jugoslavijo in Češkoslovaško, Češkoslovaška delegacija, ki bo v imenu svoje vlade vodila ta pogajanja, je prispela v petek v Beograd. Koncem tega meseca odn. začetkom prihodnjega pa pričakuje, da se bodo začela trgovinska pogajanja med Jugoslavijo ter Romunijo, Bolzarijo in Poljsko.

V duhu obnovljenih diplomatskih in trgovinskih odnosov so Sovjetska zveza, Madžarska in Češkoslovaška napovedale svojo udeležbo na letnem zagrebškem vseletnem, ki bo v jeseni. Pričakujejo pa, da se bo tudi Poljska in madžarska druga ljudska demokracija udeležila tega vseletnega. Poleg držav, ki so že doslej razstavljale svoje proizvode na zagrebškem vseletnem, pričakujejo letos še precej novih držav, med njimi Indijo in Burmo.

V sredo je prispela v Rim jugoslovanska trgovinska delegacija pod vodstvom dr. Pavliča, ki se bo pogajala s predstavnikoma italijanske vlade glede sklenitve raznih gospodarskih sporazumov, tako o trgovinskih pogodbah, o gospodarstvenem sodelovanju, o plovlbi, ribolovu itd. Za mas Tržačane pa je še posebno pomembno, da se bodo ob tej priliki dogovarjali tudi o sklenitvi regionalnih trgovinskih sporazumov, kar bo važno zlasti za gospodarstvo Tržaškega ozemlja in goriske pokrajine.

Po poročilih iz Beograda se bo v ponedeljek pričel pred tamkajšnjim okroglim sodiščem kazenski proces proti Milovanu Djilasu in Vladimirju Dežurcu.

Mladeniči bivše cone B bodo morali obvezno služiti jugoslovansko vojsko

Sporazum o obmejnem prometu bo veljal za 15 km širok pas vzdolž vse jugoslovansko-italijanske meje - Ali so prosti predeli luke nadomestek za prosti luko?

V urejevanju vprašanih, ki so nastala po podpisu londonskega dogovora glede Tržaškega ozemlja, je v tem tednu prišlo do nekaj pomembnih dogodkov. Tako je v dni generalni komisar Palamara izdal predpise o prostih lukah, katerih besedilo objavljamo na šesti strani našega lista. Sami naziv aprste lukice bi mogoč marniškega zavesti v zmoti, da gre v resnici za carine prosto luko; v resnici pa gre le za obnovo nekdanjih uprskih predelov (Punti franchi), ki so obstajali do leta 1940.

Ker zadnje čase ni več govora o mednarodni konferenci o tržaški prosti luki, daje ta komisarjevi odločitvi, da hoče italijanska vlada z njim odpraviti svoje obveze glede proste luke v pravem pomenu besede, ki je predvidena v Spomenici o sporazumu s sklenitvijo na prvih 23 členih VIII. priloge mirovne pogodbe z Italijo, Gotovo pa je, da se v tako rešitvijo ne bo spriznjal tržaška prebivalstvo, ki bo še nadalje vztrajalo na poslednji izvedbi vseh določb londonskega sporazuma.

Do novih, to pot razveseljuje, viih dejstev je prišlo na zasedanju mešane jugoslovansko-italijanske komisije za uredit-

Malodogovora "demokraciji"

Dovolj ste že dokazali svojo „narodno zavest“

Davno znana resnica je, da nacionaliste vseh narodnosti najbolj bode v oči sloga in bratstvo med narodi, ki je temeljno politično vodilo komunistov. V tem se prav nič ne razlikujejo tržaški slovenski nacionalisti, med katerimi gre prebistvo brez domneva monopolizatorjem narodnosti, ki se zbirajo okrog „demokracije“. Samo da silijo ali vidijo besedo slovensko-italijansko bratstvo, jih popade besnilo in se penijo v toženi listi.

V svoji zadanosti štetiški so temu vprašanju posvetili celo uodnik, v katerem slovenski dokazati, da je enotnost z Italijani za nas Slovence pogubna, češ da uničuje naša narodno zavest. V svojem zastopanju protitalijanskega sovinitviza so se povzpeli celo do prokuratorstva trditve, češ da etaka mešana italijansko-slovenska enotnost, s Slovenci v manjšini ne more, ne sme in ne bo nikoli dovolila, da bi se med slovensko manjšino gollja slovenska narodna zavest in da bi se Slovenci in njihovi otroci vzgajali v slovenskem narodnem duhu.

Otok Jikjang osvobojen

PEKING — Ob pomoči topništva in letalstva so se kitajski ljudske čete izkrcale v torek zjutraj na otoku Jikjang in ga po kratkih bojih s Čang Kaj Sekovo posadko osvobodile. Otok Jikjang je predstavljal prednje oporišče Čang Kaj Sekovih tolp, od koder so napadle kitajsko celino in ladje, ki so plule po formozskih vodah.

Silna neurja v severni Evropi

Po vsej Severni Evropi divja silno neurje, ki je povzročilo več veliko materialno škodo in zahtevalo številne človeške žrtve. Zaradi obilnih snežnih padavin je že teden dni vsa skandinavska populacija izolirana in 50 tisoč oseb obkrojuje, v večimih težavami helikopteri. Na jugu Anglije pa naradajajo reke in grozijo s poplavi, dočim je legla na Londono posebno gosta megla, ki onemogoča vsak promet in ogroža življenje meščanov, ker imajo otežkočeno dihanje.

Vzhodni Nemčiji so številne reke prestopile bregove in povzročile velike škodo. Zaradi velikih snežnih zametov so doslej zabeležili od Danske do Švice preko 50 smrtnih žrtev. Neurje je zajelo tudi Švedsko in Holandsko.

V Franciji so zaradi velikega deževja narasle vse reke.

Uničite A-bombe!

DUNAJ — Svetovni svet miru je ob zaključku svojega zasedanja v četrtki izdal poziv, ki je globoko odjeknil v srcih vseh miroljubnih narodov. Poziv se glasi:

„So države, ki danes pripravljajo sprožitve atomske vojne. One hočejo, da bi jo narodni sprejeti kot neizbežno usodnost. Uporaba atomskega orožja bi poglajala svet v vseuničujočo vojno. Izjavljamo, da bi vlada, ki bi sprožila atomsko vojno izgubila zaupanje svojega naroda in bi bila obsojena od vseh ostalih narodov. Uprli se bomo onim, ki organizirajo atomsko vojno. Zahtevamo, da se v vseh deželah uničijo vse rezerve atomskega orožja in da se nemudoma ustavi njegova proizvodnja.“

Izredna konferenca tržaških komunistov

Jutri, v nedeljo bo ob 9. uri v dvorani Politeama Rossetti velika otvoritvena manifestacija s poročilom, ki ga bo imel tovariš

VITTORIO VIDALI

o vprašanju: "Cilji in naloge komunistov v novem položaju v Trstu" in z intervencijo predstavnika vodstva KPI tovariša MAURA SCOCIMARRA podpredsednika senata Pristop na manifestacijo le proti vabilu

PRED SINDIKALNO KONSTITUANTO NA TRŽAŠKEM

Enotna delavska organizacija potrebna za gospodarsko obnovo

Po novonastalem položaju politično-administrativnega značaja in z ním nastalih vprašanj se javnost prejšnjem znanju za rešitev premožnih problemov, ki čakajo na izvedbo industrijsko-obrtno-trgovskega področja.

Po napovedi masovnih nakazil italijanske vlade oktobra meseca prejšnjega leta za dvig tržaškega gospodarstva v splošnem se položaj ni samo ni spremenil na bolje; temveč se je celo poslabšal.

Po vsem naravno je, da gleda delavski razred zaskrbljeno na sedanji položaj, ko ni še nobenih perspektiv, ja bi se pričeli izvajati tozadevni načrti, in ko še stvelio brezposelnih dnevnega večja. Septembra meseca lanskega leta je Urad dela ugotovil 15.002 brezposelnih, v novembru istega leta pa 19.164, z razliko v kra-

tem roku treh mesecev 4.162 oseb več.

V tem obdobju, to je po oktobru 1954, so razne obrtne ustanove skrcile obratovanje, druge zopet proglasile zaporo podjetij (Kozman, Tržaška konoplarnja) in številno brezposelnih se je povečalo za nove stotine delojemalcev.

Ne moremo torej govoriti o okrepitvi tržaškega gospodarstva, ampak ugotoviti, da se je položaj obrnil na slabše.

Kaj mislijo v tem oziru ukreniti odgovorni činitelji? Trditve vladnih listov, da se je po toliko razbuhanih ukrepih rimske vlade zasnovala enotna in neprekinjena načrta na dvig tržaškega gospodarstva, se je dosedaj pokazala za neosnovano in načrt za neizvedljivega. Če bi se ne izpolnila zagotovila vlagena visokega komisarja, da bo na Tržaškem v zgodni pomladni sezoni ozemlje eno samo stvarno gradišče, bi se ukrepe lahko označili kot narčne demagoške načrte.

Z druge strani pa imamo razne tržaške institucije obrtne, industrijskega in trgovskega značaja, ki predlagajo vladnim krogom razne načrte in ukrepe protislovnega značaja. Interesi raznih krogov igrajo pri tem najvažnejšo vlogo. Trditve vladnih krogov, da bi enoten načrt vseh tržaških odgovornih forumov dosegel lažjo orientacijo pri odgovornih organih ima temelj resničnosti.

Izredni kongres «Delavske zveze T.O.», ki se je vršil vnovembra v Trstu, je po svojih zastopnikih in po temeljiti zborovanjih sklenil pristop Zveze v «Splošno italijansko zvezo delav» (CGIL).

Delegacija izvoljena na tem izrednem kongresu je prišla z glavnim tajništvom CGIL do sporazuma, da se sklicuje v Trstu «Sindikalna konstituenta», na katero bodo imeli dostop vse resnično obstoječe sindikalne organizacije in skupine ter neorganizirani, da se združi tržaško delavstvo v močno enotno sindikalno organizacijo, ki s svojo silo prispevala k reševanju vprašanih proizvodnje in prometa našega teritorija.

O tej Konstituenti bomo izpregovorili nekaj več v prihodnji številki «Dela».

„Primorski“ v rokah djilasovcev?

Zgoda, da se je v uredništvu «Primorskega dnevnika» ugnedilo lepo število pristave Djilasu in Dedjerju. Družice si pač ne moremo razlagati gonje, ki jo ta list nadaljuje proti sovjetski politiki, proti njenim voditeljem, proti Stalinu, se prav posebej pa proti Komunistični partiji Italije, njenim voditeljem s Togliattijem na čelu (po zgledu vseh protikomunističnih italijanskih strank in agencij, začeti od fašistov preko demokristjanov, socialdemokratov in končati s člani OVRE, ki se zbirajo okrog «Pace e Libertas», ter z magnacuhijenci), proti naši partiji, tov. Vidaliu in njenemu vodstvu.

Vse zgleda, da ljudje okrog «Primorskega» nečesto normalizacije odnose, da delajo proti njej in da se stalno trudijo, da bi jo onemogočili. Če človek zasleduje «Primorski», opazi takoj, da med tem listom, ki se naziva socialistična in snapredna, ter listi italijanske buržoazije ni nobene bistvene razlike. Rekl bi še več: o objavljanju napadov proti Sovjetski zvezi, KPI in naši partiji ni razlike med «Primorskim» in «Piccolom».

Našemu ljudstvu postaja očito, da si skupina okrog «Primorskega dnevnika» prizadeva oslabil demokracijo in komunistično gibanje, ga osamiti in ga izpostavi napadu reakcionarnih sil na liniji Scobolov in Saragatovih protikomunističnih ukrepov.

Voditelji te skupine se na vseh svojih sestankih stalno repenčijo, da se bo nadaljevala borba proti kominfornizmu, vsiljujejo svojim pristajem to borbo kot glavno nalogo, puščajo v ozadje vse ostale probleme, ki zanimajo ljudi in terejo naše slovensko in italijansko delovno ljudstvo. Istočasno s svojim člani bi nas hoteli, rešiti, spravljati v zadrego z vprašanji, češ kakaj jih ne nazivamo več titoistični itd. itd. Če bi mi hoteli na njihovo linijo, bi jim odgovorili prav v zvezi s kameleonom, nam nam popravljeni odgovorijo, kako so se držali (takoj po Resoluciji I. U., se zaključili kot največji prijatelji in bratje ZSSR, kot najzvestejši učenci Stalina, kot najdoslednejši sovražniki imperializma, anglo-ameriškega še prav posebno in kako se držijo danes. Če bi jim hoteli odgovoriti v njihovem tonu, bi jih upražali, kakšno ime bi po našem mnenju zaslužili ljudje, ki so zapirali, mučili, ubijali komuniste, postavili za njih koncentracijska taborišča itd.

A mi nečemo hoditi po trsti poti. Mi hočemo danes prispevati k normalizaciji. Če pa kdo neče te normalizacije in se je boji, potem, da bo ubral pot, po kateri hodi «Primorski» s svojo skupino. Zaradi tega lahko upravičeno mislimo, da je «Primorski» z njegovo skupino v rokah Djilasovcev in Dedjerjencev.

ZAKLJUČNO ZASEDANJE IV. VSEDRŽAVNE KONFERENCE KOMPARTIJE ITALIJE

BORBA ZA MIR MORA BITI PODLAGA vsega bodočega delovanja Partije

Kot smo poročali že v zadnji številki, se je v petek prejšnjega tedna zaključila v ginezijski palači v Rimu IV. vsedržavna konferenca Komunistične partije Italije. V četrtki zjutraj je imel tov. Ruggero Grieco svoje poročilo o 2. točki dnevnega reda "Križa italijanskega kmetijstva in borba za agrarno reformo ter zaščito kmetov."

Se zaveda svoje odgovornosti v borbi proti ameriški imperializmu, kateri je vdril v Gvatemalo in prav te dni po svojih plačanih četah organiziral napad na Kostariko. Na zadnjem zasedanju, ki je bilo v petek, se je nadaljevala diskusija. Sledilo je poročilo tov. Ghinija o delu komisije za overlovljen mandatov 1.145 izvoljenih delegatov za konferenco. Na zadnjem zasedanju je spregovoril tudi delegat Komunistične partije Švedske, ki je dejal da Švedska sicer še ni poznala grozila vojne, toda vodniki krogi skušajo tirati do sedaj nevtralnemu državo vedno bolj v območje ZDA. KP Švedske se zato oglašuje proti vključitve države v sistem kolektivne varnosti, ki naj zajame vse Evropo, borijo se za razvoj gospodarskih in kulturnih odnosov s Sovjetsko zvezo.

Poročilo tov. Ruggera Grieca o "križi italijanskega kmetijstva in borbi za agrarno reformo in zaščito kmetov" — Pozdravi delegatov KP Mehike in Švedske - Intervencija tov. Longo - Zaključki tov. Togliattija

večja postaja nevarnost vojne. Zaključke konference je nato podal tov. Togliatti, ki je v uvodu poudaril, da je bil uspeh v resnici izreden, kar izhaja že iz dejstva, da so najvažnejši organi javnega mnenja posvetili veliko pozornost in veliko prostora v svojih listih. Dotaknil se je tudi težnivega poročanja raznih listov, ki so prišla na dan med poročili v poedinih listih, kar dokazuje, da so nasprotniki nezmerno resno sprejeli razvoj velike širše, kot je KPI in resno razpravljali o problemih, ki jih postavlja komunisti.

Reakcionarne sile — je dejal tov. Pajetta — obnavljajo napad na demokracijo in sile dela. Netilci vojne niso razorožili. Zato nas čakajo nove borbe in de.o v težem položaju. Toda mi smo močnejši, bolj organizirani, imamo več prijateljev. Partija je močna, enotna, sigurna pod vodstvom Centralnega komiteja, njenega vodstva in našega učitelja in voditelja tov. Palmira Togliattija. Dva in pol milijona komunistov so spremeniло direktive te konference v akcijo. Seznanili bodo z njeni množice, uresničili bodo okrog teh direktiv delovsko enotnost, pomožili povezavo z množicami, približali vse politične skupine in socialne plasti ter pozvali vse narod v borbo za mir, svobodo in reforme. Zadnje besede so delegati in povabljeni pozdravili z dolgotrajnim in navdušenim poslušanjem, ki se je poleglo šele, ko je zadonela iz nad tisoč grl delavska himna.

Reakcionarne sile — je dejal tov. Pajetta — obnavljajo napad na demokracijo in sile dela. Netilci vojne niso razorožili. Zato nas čakajo nove borbe in de.o v težem položaju. Toda mi smo močnejši, bolj organizirani, imamo več prijateljev. Partija je močna, enotna, sigurna pod vodstvom Centralnega komiteja, njenega vodstva in našega učitelja in voditelja tov. Palmira Togliattija. Dva in pol milijona komunistov so spremeniло direktive te konference v akcijo. Seznanili bodo z njeni množice, uresničili bodo okrog teh direktiv delovsko enotnost, pomožili povezavo z množicami, približali vse politične skupine in socialne plasti ter pozvali vse narod v borbo za mir, svobodo in reforme. Zadnje besede so delegati in povabljeni pozdravili z dolgotrajnim in navdušenim poslušanjem, ki se je poleglo šele, ko je zadonela iz nad tisoč grl delavska himna.

Stevilne delegacije delavcev in kmetov iz raznih pokrajin so prinesle predsedstvu kongresa svoje darove

Italiji, orisal socialne in gospodarske razmere malega in srednjega kmeti, polovinarjev in poljedelskih delavcev. Sindikati obdelovalcev zemlje — je dejal tov. Grieco — stojijo pred velikimi nalogami. Zboljšati morajo zato svojo povezavo z množicami, razvijati notranjo demokracijo in sposobnosti kadrov, ustvariti morajo skupine aktivistov na delu ter ustanovljati kmetijske svete. Med bodočimi borbami je nakazal vprašanje kmetijskih konzorcijev, ki jih je treba izgrajiti Bonomijevega monopola. Konzorcije je treba vrniti kmetom ter jih demokratizirati; razbiti je treba pakie, ki obstajajo med Federconsorzi in industrijskimi monopoli ter očistiti konzorcije Bonomijeve navlake. Obravnavati je nadalje vprašanje dela med zemlami in mladino na delu ter še posebno poudaril borbo za agrarno reformo.

konkretna, kar dokazuje, da polaga vsa Partija veliko pažnjo problemom, ki zanimajo delovno ljudstvo in ves narod. S se posebnim poudarkom je nato nakazal potrebo razširitve in še večje mobilizacije v borbi za mir, ki mora usmerjati delo Partije na vseh poljih. Čakajo nas težke borbe — je dejal tov. Longo — toda imamo tudi perspektive za nove uspehe, perspektive, da ustvarimo novo in široko politično fronto in menjamo sedanjo politično usmeritev v delu. Temu so dokaz cilji naših bojev, ki stremijo po razširitvi mobilizacije velikih množic za uresničitev političnih in socialnih načel ustave, za zagotovitev miru, svobode, socialnih reform, kot napotilo za ukrepe socialističnega značaja. Zaradi tega pa je predvsem treba odstraniti nevarnost vojne in preprečiti nadaljevanje politike hladne vojne. Kapitalizem in imperializem ne odločata danes več sama o usodi vojne in miru. Danes obstaja tudi svet socialističnih dežel in fronta delovnega ljudstva in demokratov vsega sveta. Velika fronta miru se vedno bolj krepi, čim

ŽALOSTNE RAZMERE MLADINE NA VASI

V Saležu je danes 28 odst. brezposelnih

V letih vojaške okupacije, kot je vsem znano, so bile življenjske razmere mladine na Tržaškem tragične in posebno težko je bilo stanje slovenske mladine našega podelja. Ko so odšli anglo-ameriške čete in je prišla na naše področje italijanska civilna uprava, smo upali, da se bo stanje izboljšalo. Toda vsa upanja mladine so ostala bridko razočarana. V tem članku hočem prikazati v nekaj vrstah življenjske razmere naše mladine. Vzel bom kot primer stanje v občini Zagonik, ki jo neposredno poznam. V tej mali občini živi približno kakih sto mladincev in mladink od 14 do 25 let; mladina, ki dela in študira; seveda so ti najbolj srečni.

na dan dokaj govorni podatki. V vasi živi 32 mladincev in 14 mladink. Od teh je 13 brezposelnih, 4 delajo pri Seled, 3 študirajo in samo ostali se učijo polklica, izključivši mladine našega podelja. Kakor vidimo, kar 28 odstotkov brezposelnih. Tako žalostno stanje, z majhnimi razlikami na boljše ali celo na slabše, obstaja v vseh vaseh te občine. Razen brezposelnosti tarajo podozreško mladino še drugi resni problemi. Dočim ima mladina v mestu, vsaj ponekod in čeprav v omejeni meri na razpolago zabavišča, krožke, kije; lahko vrši določeno športno in kulturno udejstvovanje, v vaseh mladina teh možnosti nimajo. To dejstvo preučicira razvoj naše mladine na kulturnem in športnem področju in neugodno vpliva na njeno moralno in socialno vzgojo, ker ima pač na razpolago samo gostilne. Ena izmed najbolj občutenih težav mladine zgoniške občine je, da bi se lahko udeleževali v športu in prav te dni so mladinci na delu za ustanovitev nogometne čete. Za uresničitev te svoje težnje se mladinci obračajo za pomoč na občinsko upravo. Znano je, da ima občina nekaj športnega materiala, kot nogometne žoge in žoge za košarko, ki jih nihče ne uporablja. Občina je že pred več leti začela z delom za zgraditev nogometnega igrišča, ki pa ni še dokončano. Pravilno bi bilo, da bi občina stavila na razpolago športni material in se zanimala za dokončanje športnega igrišča ter dala na razpolago mladini primeren prostor za večerno športno in kulturno udejstvovanje. Mladina s podelja kot tudi mladina v mestu je naveličana čakanja in ni nikakor pripravljena še nadalje ostati v teh tragičnih razmerah. Zato se bo skupno borila za priznanje pravice do strokovne usposobitve, dela, športnega in kulturnega izživljanja, kot je predvideno v Posebnem statutu za narodne manjšine. Za izvedbo sporazuma in prilog, ki so bile podpisane v Londonu, se bo slovenska mladina borila enotno in strnjeno. In v tej borbi bodo mladi komunisti, kot vedno, v prvih vrstah.

vezpodbujajo pri nadaljevanju rekrutacije. Začeta akcija je pokazala, da imamo v resnici še velike možnosti za razširitev naših vrst z novimi silami, s katerimi je treba samo načeti razgovor in navezati tesnejše in stalne stike. Seveda je treba pri tem delo čim večje smelosti, ostrejši se je treba sekvestra in malodušja. Če bomo znali izvesti rekrutacijo z večjo delodajnostjo in bomo šli na delo dobro pripravljeno, z navdušenjem, pozitivni rezultati gotovo ne bodo izostali.

POGOVOR O SOCIALNEM ZAVAROVANJU

O pokojninah pomorščakov in družinskih dokladah

Pobuda, ki jo je dal naš list z objavljanjem vrste člankov, ki se manjšajo na različne probleme socialnega zavarovanja delavcev, vzbujajo vedno večje zanimanje med našimi bralci. Prejeli smo veliko število pism delavcev, ki nam za, stavljajo najrazličnejša vprašanja. Razen tega se je zgledilo v našem uredništvu več delavcev, ki so nam postavili direktno svoje probleme v zvezi s socialnim zavarovanjem in drugim. Ker nismo mogli vsem ustreči s poljavnost in tu tudi zaradi zamožnosti vprašanja, smo nekatero poslali na Delavsko zvezo, kjer so gotovo prejeli vsa potrebna pojasnila in pomoč. Kar imamo v zastanku se neresenih ved pisem, se bomo danes omejili, v kolikor nam prostor dopušča, na nekatere odgovore.

daljati, ko je bil se zaposlen pri tuznih podjetjih na kopnem. Odgovor: — Pomorščaki, ki imajo svoje pogoje za prejemanje pokojnine od ZAVDA za socialno zavarovanje pomorščakov (Cassa di Previdenza Marina, ra) imajo pravico do upokojitve, če napravi za to izrecno prošnjo in se istočasno odzove namestivni v pomorstvu. Pri spevki, ki so jih zanj plačevali za splošno obvezno zavarovanje, ni delodajalci, pri katerih je bil zaposlen na kopnem, se lahko računajo za odmero pokojnine, kot pomorščaka, to pa v primeru, da nima pravice do istočnega prejemanja pokojnine od zavarovanja za starost in invalidnost (assicurazione invalidità e vecchiaia). Lahko je slučaj, da pre-ema delavec dve pokojnini: eno na podlagi prispevkov, ki jih je plačeval kot pomorščak, drugo pa na podlagi prispevkov, ki jih je plačeval kot delavec na kopnem.

na, da bo imel mat pravico do družinske doklade? Odgovor: — Vsi delavci proizvodnih sektorjev, ki so predvideni v zakonih za družinsko doklado (industria, trgovina, obrtništvo, banke in zavarovalnice, pomorščaki) imajo pravico do družinske doklade za ženo. Predložiti pa morajo svojem delodajalcu družinski list ter podpisati izjavo iz katere izhaja, da nima žena dohodkov od dela ali pokojnin, ki bi presegali 10.000 lir mesečno. Če torej žena dela, lahko mesečnih dohodkov nad 10.000 lir; ima mož pravico do družinske doklade za ženo. P. R. — Vpraša do katerega leta starosti sina ima pravico prejemati zanj družinsko doklado? Odgovor: — Kot smo že objavili v prejšnjih člankih, se družinska doklada za otroke plačuje do 18 let; če so pa nesposobni za delo ali študij, raje, se doklada plačuje do 21 leta starosti.

na, da bo imel mat pravico do družinske doklade? Odgovor: — Vsi delavci proizvodnih sektorjev, ki so predvideni v zakonih za družinsko doklado (industria, trgovina, obrtništvo, banke in zavarovalnice, pomorščaki) imajo pravico do družinske doklade za ženo. Predložiti pa morajo svojem delodajalcu družinski list ter podpisati izjavo iz katere izhaja, da nima žena dohodkov od dela ali pokojnin, ki bi presegali 10.000 lir mesečno. Če torej žena dela, lahko mesečnih dohodkov nad 10.000 lir; ima mož pravico do družinske doklade za ženo. P. R. — Vpraša do katerega leta starosti sina ima pravico prejemati zanj družinsko doklado? Odgovor: — Kot smo že objavili v prejšnjih člankih, se družinska doklada za otroke plačuje do 18 let; če so pa nesposobni za delo ali študij, raje, se doklada plačuje do 21 leta starosti.

na, da bo imel mat pravico do družinske doklade? Odgovor: — Vsi delavci proizvodnih sektorjev, ki so predvideni v zakonih za družinsko doklado (industria, trgovina, obrtništvo, banke in zavarovalnice, pomorščaki) imajo pravico do družinske doklade za ženo. Predložiti pa morajo svojem delodajalcu družinski list ter podpisati izjavo iz katere izhaja, da nima žena dohodkov od dela ali pokojnin, ki bi presegali 10.000 lir mesečno. Če torej žena dela, lahko mesečnih dohodkov nad 10.000 lir; ima mož pravico do družinske doklade za ženo. P. R. — Vpraša do katerega leta starosti sina ima pravico prejemati zanj družinsko doklado? Odgovor: — Kot smo že objavili v prejšnjih člankih, se družinska doklada za otroke plačuje do 18 let; če so pa nesposobni za delo ali študij, raje, se doklada plačuje do 21 leta starosti.

Po socialističnem svetu

GOSTJE IZ 38 DRZAV OBISKALI 1954 TASKENT Prestolnico Uzbekistana. Ta škent je lani leto obiskalo 88 delegacij iz 38 držav Evrope, Azije, Afrike, Avstralije, Severne in Južne Amerike. Delegacije je sestavljalo 940 predstavnikov raznih političnih organizacij in strank in raznih erških pripadnosti. Gostje so si natančno ogledali razne znanstvene zavode, kulturne ustanove, tovarne, sohoze in se na lastne oči prepričali o velikih spremembah v tej republiki.

LETO DNI DELOVANJA MAGACINOV «GUM» V MOSKVI

Dne 24. decembra 1953 so odprli v Moskvi magacin «GUM», ki je največji te vrste v Sovjetski zvezi. V tej velikanski prodajalnici so lani leto prodali 2.100.000 m volnene blaga, 470.000 moških in ženskih povzročkov, 2.650.000 parov čevljev in 210.000 preprog. Prodali so nadalje 130.000 radijskih in televizijskih aparatov, 11.000 hladilnikov in brez števila drugih predmetov. Več deset milijonov potrošnikov je lani leto obiskalo in nakupovalo v magacinu «GUM». Celotna vrednost kupljenega blaga v letu 1954 znaša 2.820 milijonov rubljev. Magacin prejema blago iz industrijskih tovarn v Moskvi, Leningradu, Rigi, Kijevu in Sverdlovsku. Vsak dan prevažajo iz tovarn za «GUM» 45 tovarnikov tekstilno blago, obleke, pohištvo in druge proizvode.

POLEMIKA S "PRIMORSKIM DNEVNIKOM"

V GRADNJI SOCIALIZMA ŠTEJEJO predvsem dejstva in stvarni uspehi

Vse kaže, da so bili argumenti našega prvga članka polemike za «Primorski dnevnik» predr oroh, da bi ga zdrobili v enem tednu; zato so jih znenkrat dali v stran ter objavili, da ese bodo k vsem tem vprašanjem povrnil kasneje. Namesto odgovora na naše dokumentirane argumente so pa stresli cel koš vprašanj in trditve, ki imajo ne samo malo ali nič skupnega s predmetom polemike, ampak nimajo tudi nobene zveze z ostalim njihovim člankom. Take odgovori «glušcev», odvisno, ne bodo premaknili oiskusije z mrtev točke (kar so ugotovili tudi sami). Vsičuje se nam misel, da je prav to namen naših nasprotnikov v polemiki.

Jedelsko državo na svetu. Tudi za to trditve so dokazi splošno znani in jih zato ne navajamo. Ljudskodemokratske države so večinoma tudi že izvele svojo prvo petletko, in to uspešno, v več primerih tudi predčasno. Industrijska in poljedelska proizvodnja se je bistveno dvignila, povečal se je narodni dohodek, znatno zvišal standard delovnega ljudstva, dvignila se je njegova kulturna raven. Številke tudi u govore svojo jasno besedo. Jugoslavija pa kljub edino pravilni socialistični metodi in mnogim izkušnjam, s katerimi so po njihovih zatrkih bogatili socializma, še do danes ni dovršila prve petletke, ki jo je začela leta 1947 in ki bi morala biti torej končana vsaj 31. decembra 1951. Poročila iz njihovih virov dovolj jasno govore, da so se danes precej, precej daleč od ciljev, ki so si jih zadali pred več kot osmimi leti.

Sovjetska zveza in ljudske demokracije so bile pri izvajanju svojih socialističnih petletk delzani s strani sovražnikov, zlasti ameriških in angleških monopolistov, njihovih zid in uv azkih krogov vedno le besnih napadov, bojkota, sabotaž, groženj in — LR Koreja — celo vojnega napada.

POZITIVNI REZULTATI NEDELJSKE AKCIJE ZA REKRUTACIJO

V dveh nedeljah pridobili nad 70 novih članov za Partijo

Organizirane skupine tovaršev iz raznih sekcij «Unita» in drugega našega tiska - Pozitivni razgovori - Vzpodbujajoči rezultati tudi za druge sekcije

Zadnje nedeljo 16. in prejšnjo 9. t. m. je več mestnih in okoliških sekcij izvedlo široko akcijo za rekrutacijo novih sil za našo Partijo. Sekcije Barriera, Sv. Jakob, Sv. Vid, Magdalena, Skenj, Greta, Sv. Ana, Curjel in še nekatere druge, so organizirale skupine tovaršev iz poedinih celic, ki so jim priskočili na pomoč še drugi tovarši iz centra. Te skupine so v nedeljo zjutraj obiskale določeno število običajnih bralcev «Unita» in dru-

ga za demokratičnega tiska. Spustili so se v prijateljski razgovor ter jim objasnili pomen Partije, njene borbe ter važnost, da se posebno v teh trenutkih razširijo partijske vrste z novimi silami. Rezultati, ki so bili doseženi v dveh nedeljah so vseskozi pozitivni in vzpodbujajoči. Povsod, kjer so se skupine tovaršev zglasile in imele razgovore, so bile sprejete z velikim razumevanjem. Lahko rečemo, da v marsikateri družini sploh ni bila potrebna dolga diskusija. Družinski poglavar ali njegova žena, v nekaj družinah celo stari mati, so takoj razumeli pomen okrepitve naše Partije z novimi silami in rade volje dali svoj pristonek. Kjer pa niso takoj pristali, ni bilo to morda zaradi nezaupanja do Partije. Več bralcev «Unita» si je vzelo nekaj dni časa, da prej prečeta brez dvoma važen korak, ki ga bo napravili. Nekateri so se obnavljali samo iz razloga, ker se niso smatrali dovolj podkovani v političnih borbah naše Partije in so imeli pomisleke, da bi zaradi starosti ali bolezni ne mogli veliko doprinesiti Partiji. Ze samo to dejstvo nam kaže zavestnost in globok občut odgovornosti, kar je vsekakor pozitivno.

vezpodbujajo pri nadaljevanju rekrutacije. Začeta akcija je pokazala, da imamo v resnici še velike možnosti za razširitev naših vrst z novimi silami, s katerimi je treba samo načeti razgovor in navezati tesnejše in stalne stike. Seveda je treba pri tem delo čim večje smelosti, ostrejši se je treba sekvestra in malodušja. Če bomo znali izvesti rekrutacijo z večjo delodajnostjo in bomo šli na delo dobro pripravljeno, z navdušenjem, pozitivni rezultati gotovo ne bodo izostali.

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

KDO JE KRIV?

Večkrat pišemo o gospodarskem kriminalu, pri katerem sodelujejo tudi mladoletniki. Mnogo je tudi razprav o tem, kaj je mladoletnik do tega dovedlo in kje so vzroki. Obtoženi mladoletnik O. F. 85% invalid, se je zagovarjal pred sodiščem, obtožen tatvine dveh koles in ene obleke. Ko ga je sodnik zasliševal, je fant odkrito vse priznal in začel pripovedovati svojo zgodbo: Ze v letu 1949 je postal 85% invalid, ko mu je v roki eksplodirala bomba, tako da je ostal brez leve, na desnici pa so mu bili poškodovani vsi prsti. Oče mu je umrl v zgodnji mladosti, mati pa leta 1952. Zaposlitve je iskal pri raznih podjetjih, ki ga niso hoteli sprejeti. Nekaj časa je delal v gozdu, kjer je sekal drevesa z eno roko. Ko je ostal še brez tega dela, je spet iskal zaposlitve od podjetja do podjetja — zaman. Javil se je celo na en izmed okoliških postaj Ljudske milicije in komandirju dejal, da bo vsak prisiljen krasti, saj mora jesti vsak dan, da o ostalem sploh ne govorimo. Za Dan mrtvih si je sposobil od svojega znanca obketo, da je lahko šel na materin grob.

DVE HUDI PROMETNI NESRECI

Nista še minila dva meseca, odkar je izgubilo pet fantov življenje pod kolesi ekspresnega vlaka tik pred železniško postajo v Rumi, pred mejo med Srbijo in Jugoslavijo. Povozil nek žensko, predvčerajšnjim pa se je vlak zale, tet v voz in do smrti povozil dva moška. Komisija meni, da je del krivde pripisati tudi železniški direkciji, ker s prelažna na tem delu proge je težko opaziti vlak na večji razdalji. Na Donavi pri vasi Rama, se je 2. januarja skupina ljudi skušala prepeljati čez Donavo v večjem čolnu. Ko so pripluli na sredino Donave so veliki valovi, zaradi košev prevrnil čoln, ki je takoj potopil pod seboj 9 ljudi in živino, ki je bila v čolnu. Le edinemu človeku se je posrečilo splavati izpod čolna, toda kljub njegovemu klicu na pomoč, se ribičem ni posrečilo rešiti ga in je pred njihovimi očmi utonil. (Ljudska pravica 8.1.55.)

TRGOVINSKA POGAJANJA S CESHOSLOVANJO

Gospodarska delegacija čehoslovske vlade bo sredi januarja odšla v Beograd, da bo z jugoslovanskimi zastopniki proučila možnosti za sklenitev trgovinskega in plačilnega sporazuma med obema državama. V Beogradu so že v letu 1949 je postal 85% invalid, ko mu je v roki eksplodirala bomba, tako da je ostal brez leve, na desnici pa so mu bili poškodovani vsi prsti. Oče mu je umrl v zgodnji mladosti, mati pa leta 1952. Zaposlitve je iskal pri raznih podjetjih, ki ga niso hoteli sprejeti. Nekaj časa je delal v gozdu, kjer je sekal drevesa z eno roko. Ko je ostal še brez tega dela, je spet iskal zaposlitve od podjetja do podjetja — zaman. Javil se je celo na en izmed okoliških postaj Ljudske milicije in komandirju dejal, da bo vsak prisiljen krasti, saj mora jesti vsak dan, da o ostalem sploh ne govorimo. Za Dan mrtvih si je sposobil od svojega znanca obketo, da je lahko šel na materin grob.

DVE HUDI PROMETNI NESRECI

Nista še minila dva meseca, odkar je izgubilo pet fantov življenje pod kolesi ekspresnega vlaka tik pred železniško postajo v Rumi, pred mejo med Srbijo in Jugoslavijo. Povozil nek žensko, predvčerajšnjim pa se je vlak zale, tet v voz in do smrti povozil dva moška. Komisija meni, da je del krivde pripisati tudi železniški direkciji, ker s prelažna na tem delu proge je težko opaziti vlak na večji razdalji. Na Donavi pri vasi Rama, se je 2. januarja skupina ljudi skušala prepeljati čez Donavo v večjem čolnu. Ko so pripluli na sredino Donave so veliki valovi, zaradi košev prevrnil čoln, ki je takoj potopil pod seboj 9 ljudi in živino, ki je bila v čolnu. Le edinemu človeku se je posrečilo splavati izpod čolna, toda kljub njegovemu klicu na pomoč, se ribičem ni posrečilo rešiti ga in je pred njihovimi očmi utonil. (Ljudska pravica 8.1.55.)

PLAČILO NA OBROKE

PRESEDNIK kazenskega sodišča Eta razobodo, s katero je obtožen obsojen na trideset let ječe. Ko konča s čtanjem razsodbe, pripomni, obrnjen k obtoženemu: «S tem boste plačali svoj dolg napram človeški družbi. Ali imate kaj pripomniti?» «Samo eno stvar, gospod predsednik. Ali me bi ta dolg lahko plačeval v obrokih?»

OBŠTA VEDELA ZAKAJ

DVA prijatelja se srečata na ulici in po par besedah se začne prvi naglo opravičevati: «Oprostite, če te moram gustiti, ker moram takoj domov. Kaj hočeš, služkinja je šla z doma in moja žena je ostala sama.» «Fudi jaz moram takoj domova — se oglasi drugi. — «Kaj hočeš, moja žena je šla z doma in služkinja je ostala sama.»

BREZSKRBNNO LETOVANJE

«Vsak moč ima poleti skrepi z letoviščem — pravi dože v krogu prijateljev. — «Edino le moj znanec Tone nima v tem pogledu prav nobene. Datum dopusta mu doloci njegov ravnatelj. Letovišče si izbere njegova žena, vse stroške pa plača hñni prijatelj.»

V NEWYORSKI LUKI

«Venera ne nikakor ne more pustiti. Saj ji se prstnih okov ne moremo vzeti!»

JE ZE VEDEL ZAKAJ

ZENA se nahaja na smrti in stoji. Ker jo začne peči slava, vest, poklicje moža in mu začne polemajomti glasom razodevati: «Oprostite mi, moj dragi. Vedeti moras, da zemsta ni bila življenju večkrat nemesta.» «Nikar si ne delaj posebnih skrbij — ji odgovori mož. — lomarno zamahne z roko: «Za po misli, da sem ti stresel arzen v kozarec vode?»

Po vsej Kitajski so se vršila velika protestna zborovanja proti sklenitvi vojaške pogodbe med ZDA in Cang Kaj Sekom, na podlagi katere hočejo ameriški imperialisti izkoristiti Formozo, ki pripada Kitajski, kot bazo za napad proti kitajski celini

Izšel je Ljudski koledar 1955

Nova slovenska knjiga, ki so jo pisali delavci, kmetje in izobraženci, naj pride v sleherno slovensko družino na Trškem in Goriškem

Prele seboj imam prvi izvod ljudskega koledarja 1955, ki je ravno kar izšel in bo v prihodnjih dneh prišel v prodajo. Z njegovo zunanostjo je za oko prijetna.

Na lemem polju z rdečkastim obronkom leži umetna slika prof. Cernigaja v modri barvi, ki prikazuje prihod Slovanov k Jadranem morju. Odpre knjigo in obracam počasi list za listom. Prvi del knjige sestavlja koledarski del 12 mesecev, 12 lepo izdelanih Cernigajevih slik, ki ponazarjujejo najzanimivejše dogodke iz slovenske zgodovine, s posebnim poudarkom na Primorju.

Ivan Nanut je pa napisal poljudno razpravo o sovodnjem kolonatu; Alojz Markovič se je spomnil zgodovinske stavke nabrežinskih komolcev, ki je bila pred 60 leti; Karel Cok, starejši iz Lončarja pa piše o njegovi rojstni vasi, o delu v javah, ki se nahajajo na Novi cesti nad Lončarjem, o stavki prevoznikov gramoza itd. Za tem so na vrsti članki o prosoško-kontovelskih športnikih, o zlatem jubileju Ljudskega odra, o kulturnih razmerah v Jugoslaviji, o Sovjetski zvezi in o Ivanu Trinku.

Literarni in folklorni del je letos znatno bogatejši od prejšnjih let. Tako imamo članek a vražah na Krasu, ki ga je prispeval že znani sodelavec Albin Skrk, dijak Drago Sedmak je prispeval izvorno črtico o življenju v kriški vasi, Riko Malšan je za letos poslal drko nadaljevanje svojih spominov na Prekomorske brigade; zelo lepo črtico o nekdanjem življenju na Krasu pa nam je prispeval prof. Ivan Sosič. Marija Cesarjeva objavlja svojo izvorno pripovedko «Fakir» Jadranka pa črtico «Korejski

Češka kiparka Prachaticka: Mlada kolhoznica

Literarni in folklorni del je letos znatno bogatejši od prejšnjih let. Tako imamo članek a vražah na Krasu, ki ga je prispeval že znani sodelavec Albin Skrk, dijak Drago Sedmak je prispeval izvorno črtico o življenju v kriški vasi, Riko Malšan je za letos poslal drko nadaljevanje svojih spominov na Prekomorske brigade; zelo lepo črtico o nekdanjem življenju na Krasu pa nam je prispeval prof. Ivan Sosič. Marija Cesarjeva objavlja svojo izvorno pripovedko «Fakir» Jadranka pa črtico «Korejski

Drugi del se začne s pomembno Gregorčičovo pesnijo «Naš narodni dom», kateri sledi programatična resolucija Slovenskega Hrvaške ljudske Prosvete.

Sledijo: besedilo londonskega sporazuma, posebni statut o manjšinah, članek M. Bernetti-čeve o enotni borbi vseh tržaških Slovencev za obrambo svojih narodnostnih pravic in članek, ki ga je napisal Stane Bitovec ob priliki 10. obletnice osvoboditve izpod fašizma. Za tem pa se prične vrsta poljudnih člankov z najrazličnejšo vsebino. Naj navedem le nekatere: F. Gombáč piše o razvoju tržaške luke, Marij Grbec piše o socialnem zavarovanju kmetov — te članke bo nedvomno zelo zanimala slehernega mlada in srednjega kmeta, ki dres sicer še ne uživa pravic, ki jih predvideva novi zakon, saj je prav socialno zavarovanje izredno velikega pomena za njegov gospodarski položaj — goriški rojak

Slovenska inteligenca v luči statistike

Na novo je bila ustanovljena po osvojitvi v Ljubljani ekonomska fakulteta, ki je dala hodeč je 30 diplomantov. Tehniška fakulteta oziroma visoka šola nam daje visokovkvalificirane tehnične kadre za gospodarstvo in znanstvene ter strokovne ustanove. Na tej fakulteti je bilo diplomiranih od ustanovitve univerze okrog 1700 študentov in sicer največ strojniki, gradbeniki in rudarjevi. Po podatkih iz leta 1950 je bilo zaposlenih v proizvodnih panogah okrog 59%, in sicer največ v industriji in rudarstvu. Visok odstotek inženirjev v neproizvodnih panogah — 41% gre pretežno na račun kulturno-socialne dejavnosti in dejavnosti državnih organov, kjer so zaposleni kot državni profesorji strokovnih in visokih šol, kot znanstveni delavci v inštitutih in posebnih ustanovah ter kot uslužbeni organi državne uprave. Analizno sestavo diplomirancev je tudi med zaposlenimi inženirji največ kemikov in gradbenikov. Rudarskih inženirjev je manj, ker je mnogo Slovencev zaposlenih izven ožje domovine.

Se ena fakulteta je zrasla po osvojitvi. To je agronomska, gozdarstva in veterinarska fakulteta. Najprej je bil ustanovljen agronomski oddelek ki ima v tekočem letu vpisanih 213 slušateljev. Gozdarski oddelek ima vpisanih 216 študentov, veterinarski oddelek pa se je ustanovil šele letos. V primerjavi z ostalimi kvalificiranim kadrom je zdravniški še vedno premalo, čeprav jih ima Slovenija med prvimi republikami v Jugoslaviji relativno največ. Na 10.000 prebivalcev odpade kakih 6 oseba z medicinsko fakulteto. Pretežna večina zdravnikov je zaposlenih v svojem osnovnem poklicu v bolnišnicah in zdravstvenih ustanovah in le okrog 6% v državni upravi in ostalih službah. Za študij medicine je danes med mladimi ljudmi veliko zanimanje in, je poleg tehniške fakultete, poraslo število študentov najbolj na medicinski fakulteti. Po osvojitvi je diplomiral samo na ljubljanski fakulteti okrog 600 slušateljev, mnogo slovenskih študentov je študij medicine tudi še na zagrebški in beograjski univerzi. Po vpisu v zadnjih letih se lahko predvideva, da bo v bodočih letih diplomiralo letno okrog 100 slušateljev.

IVAN CANKAR V SAMOTI (Božične pripovedke)

Popotnik je videl hiše na desni, na levi ob poti, tu, tu, cerkev je ugledal na holmu. Pred njegovimi zamajanimi, trudnimi očmi so se bise zibale, okna so gledala kakor velike, slepe oči in ljudje, ki so prihajali mimo in stali pred hišami, so se majali kakor pljuni in nobenega obraza ni mogel razločiti natanko. Nenadoma ga je zgrabil nekdo za roko ter mu je zaklical prav na uho: «Hej, ti, kaj nisi Lužarjev?» Popotnik se je vzdrnil kakor iz sanj. Ugledal je pred sabo debel, prijazen obraz. In v tistem hipu, ko je slišal popotnik svoje ime, so se strzele njegove misli, srce ga je zabolelo in pogledal je v tla. «Nisem.» «Kako da nisi? Sedaj si pil pri meni za odhodnico, ko si napravil v svet! Kako pa je bilo tam zunaj? Kod pa vse hodil? Stopi no malo k nam; toplo je v izbi in ves premrznil.» «Truden sem, je odgovoril popotnik s tihim glasom in ni gnil. «Zato pa stopi v izbo, da se odpočiješ» se je zasmejal kremljar. Prijel ga je za roko ter ga je peljal v izbo kakor otroka. «Saj še hoditi ne moreš več, pa bi romal dalje, Bog vedi kam. Kar lepo sedi, pa pij, pa pripoveduj! Ampak, fant, hudo si se izpremenil; še čuda, da sem te spoznal. Postaral si se, Bog se usmilil, za dvačest let!» Kremljar je umolknil; videl je popotnikovo bolni, upali obraz, njegovo premočno, obnošeno obleko in je pomislil: «Ni se mu godilo najbolje, ni se vrnil bogat; za srečo se je napotil, pa je srečal smrt.» Popotnik in kremljar besede. «Zakaj tako molčiš? — Kaj ne maraš vina? Ves leden je požirek žganja ti bo dobro storil. Izvrnil — O, siromak, roka se ti tresče kakor strelca v lice.» Polovico je razlil, polovico je izpil in kri mu je stopila v lice. «Truden sem!» je izpregovoril vdručen, naslonil se je na mizo in je zatisnil oči. Ni zaspal. Njegove misli se niso umirile, temveč blodile

pred njimi. «Dobro večera, ga je pozdravil kremljar. «Pošteno si zadremal in celo govoril si v spanju. Zdaj boš pa kaj večerjal; noč je že.» Popotnik je vstal izza mize; vrtelo se mu je v glavi kakor bi bil pijan in pred očmi se mu je bleščalo. Pomaknil je klozob na čelo in se je obrnil proti durim. «Kam pa, kem?» se je začel kremljar. «Zdaj ne boš hodil dalje, še sto korakov ne zmoreš, kakor vsi. Ostani čez noč, pa se napoti jutraj v hribe, drugače pogineš v zemetih.» Popotnik je postal pred durmi in je izpregovoril z zlo, voljnim glasom: «Mudi se mi, ne morem dalje počivati. Bog vam povrni pa lahko noč!» Oglašil se je kmet izza mize: «Kaj si res ti Lužarjev?» «Nisem!» je odgovoril popotnik ozorno. «Poznamo ga!» je vzkliknil kremljar. «Zakaj pa tajiš? Sani nisi nikogar ubila.» «Rekel sem, da nita je pokimal, kmet. «Lužarjev je bil mnogo mlajši, ta pa ima že brado.» Kremljar je zmajal z glavjo: «Bog mi odpusti, če se notim, ampak podobno mu je, kakor jaz sam sebi. Kam pa si se napotil?» «V hribe.» «Ne pridiš nikamor! Občelnaš boš v snegu!» «Ne prideda!» je pokimal kmet. «Ali je še dolga tvoja pot?» «Ve ura hoda.» «Nikoli ne prideda, saj že omahuješ.» Popotnik je odprl duri. «Pa hodi z Bogom!» je zaklical kremljar za njim. «Jaz te nisem podil od tod!» «Ko je stopil popotnik na cesto, se je pokrival. «Bodi v božjem imenu. Napravil sem se na pot in treba je, da pridem do cilja.» VI. Jasna, mrzla noč je bila zunaj, zvezde so gorele mirno, na snegu je odsevalo svetlo nebo; leden veter je pihal od severa. Popotnik je stopal skozi vas z umerjenim, težkim korakom, život nekoliko upognjen, kakor človek, ki se je bil napravljal na dolgo pot in ne stopa prehitro, da bi se prežgodil ne utrudil. Kmalu je bila vas za njim in zavil je v klanec. Pot mu je bila znana, zdelo se mu je, da bi

LJUDEVIT POSAUSKI

Akademska slika Avgust Cernigaj je opremil naslovno stran in dvanajst mesecev Ljudskega koledarja 1955 s serijo umetniških slik iz slovenske zgodovine. Gornja slika nam prikazuje upor Slovencev in Hrvatov pod vodstvom Ljudevita Posavskega proti nadoblasti Frankov

DANAŠNJE NALOGE PROSVETNIH DRUŠTEV

Poživimo in pomnožimo prosvetno delo v mestu in na vasi

Prosvetna društva so hrbtenica vsega prosvetnega delovanja med ljudstvom, zato jim moramo posebej nameniti pozornost. Novej pot, ki jo imajo naša prosvetna društva kot množične organizacije. V zadnjih mesecih je sicer prosvetno delovanje po družstvih, žal, nekoliko zaostalo. Eni pravijo, da je temu vzrok utrujenost, drugi, da je zavladalo malodušje zaradi spremembe uprave našega ozemlja itd. Nedvomno pa je osem najbolj krivo to, kar brant v mrzlih veterih prihajati o nezakurjenih družstvenih prostorih. Naša dolžnost je, da kot kulturni ljudje prispevamo k delovanju napredne slovenske ljudske prosvete ter s tem k napredku kulture in ljudstva samega. Zato pospešimo z delom povod tam, kjer so prosvetna društva nekoliko zaostala. Zdravniki jih moramo ter poživimo vse panoge prosvetnega delovanja. Kjer ni mogoče poseh, pa vsaj one, ki imajo največ izgledov na uspeh. Nobeno društvo ne sme spiti! To bi bila naša kulturna sramota, če bi ml. posebno žadaj, ko bo moral biti kmalu uveljavljen Posebni statut Londonskega dogovora, ki nam jamči narodni obstoj in razvoj, sklerjenih rok brezbratno stali ob strani. Ne tega ne smemo dopustiti! Zato, proč z brezbratnostjo, proč z malodušjem, proč z nedanostjo ter pričnimo s prosvetnim delom odas tam, kjer ima za to največ sposobnosti in veselja, pa bomo v najkrajšem času spet lahko betezili velike uspehe.

Vse panoge kulturnega delovanja so važne in vsi naši prosvetarji, knjižničarji, igralci, pevci, godbeniki, dirigenti, pevopojke, režiserji, predavatelji itd., pršijo ogromno kulturno poslanstvo med našo dom. Zato morajo društva pospešiti svoje delo. K temu lahko obilno prispevajo glasni odbori. Ti naj se redno sestajajo. Sklepe naj članstvo k razgovoru, am ter ga bodrilo k intenzivnejšemu delu. Mnogo dobre volje je pri članih za prosvetno delo. Povzemi manjkajo le oni, ki bi to delo organizirali, vodili ter zanj nadzvali. V prihodnjih tednih n. pr. nastopi čas priprave postava največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, kakor tudi praznika 8. marca itd. Evo

novih okoliščin imeti v vidu, udi pristop k sodelovanju na kulturnem področju z ostalimi slovenskimi kulturnimi skupinami, ki so voljne pristopiti k Slovenski skupnosti. V obrambo slovenske kulture in narodnih pravic, ki nam jih jamči Posebni statut Londonskega sporazuma, smo voljni sodelovati z vsemi, ki so dobre volje ter so končno pripravljene opustiti svojo strupeno gonjo, ki ne vodi nikamor in je le v kvar medsebojnemu odnosu. Obenem pa ne smemo pozabiti poudariti predosebe in sicer: da sodelovanje pomeni tudi sodelovanje, kakor tudi, da Statut ne jemlje v poštev nobene politične, niti prosvetne skupine, marveč slovensko skupnost, kar pomeni ne samo sodelovanje, marveč tudi — sodelovanje. Naprej torej k novim uspehom tudi v novem položaju za prosveto in napredke slovenske ljudske prosvete ob strani vseh dobro mislečih množic, slovenskih in italijanskih!

JUSTO KOSUTA

IZ POROČIL ŽUPANA IN ODBORNIKA ADA SLAVCA

Velik obseg lanskih javnih del v nabrežinsko-devinski občini

Število zaposlenih pri Selad je z gradnjo avtoceste naraslo od običajnih 80-90 na 182 delavcev - V kratkem bodo pričeli graditi šolo v Sesljanu in vrtec v Nabrežini

Na seji občinskega sveta v Nabrežini, ki se je vršila pred nekaj tedni so razpravljali o delovanju SELAD-a in o javnih delih tekom preteklega leta v tej občini. Iz poročila, ki ga je podal župan o SELAD-u ter o javnih delih, ki ga je podal odbornik tov. Slavca Ado je bilo razvidno, da je občina zgradila, odnosno gradi mnogo koristna dela.

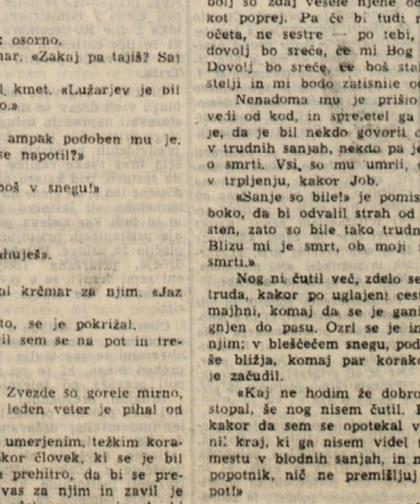
V Sesljanu sta bili obnovljeni dve poti za skupni znesek 1.310.000 lir. V tem območju nasejlo so bila izvršena še druga dela, kot je obnovila pol in stopnišča od trga do cerkve Sv. Jožefa, kar je stalo lir 3.136.000; novo pokopalnice je stalo lir 2.569.000; dela za ureditev obale so stala lir 1.100.000. Za redno in izredno popravila ter vzdrževanje vseh občinskih cest je bilo nakazanih 22.200.000 lir. Razna popravila občinskih stavb so stala lir 800.000.

Nekatera večja dela so še v teku: Med temi lahko omenimo ureditev zemljišča okrog šole v Sempolaju; za kar je bilo do edaj nakazanih lir 6.200.000; enaka dela se vršijo pri novi šoli v Nabrežini, ki bodo stala 10 milijonov lir. Za kopanje vodovodnih jarkov v Nabrežini, Mavhinjah, Praprotnu in Trnovci je nakazanih 1.160.000 lir. 3.800.000 lir je nakazanih za odkopavanje in zamaševanje cevi od kraškega vodovoda, kar je tudi v teku. Prvotično so v teku dela za popravilo in ureditev prehodnih cest čez železnico v Medjvasi, Vižvijah in Nabrežini.

V proučevanju in še čakajo odobritve sledeča dela: dograditev hleva in senika pri klanjci v Nabrežini za lir 3 milijone; 200.000; nova cesta, ki naj bi peljala od občinske hiše do Tónieva v Nabrežini, za kar je bilo zaprosenih 17 milijonov lir; zgraditev enostano-

vanjskega prostora za čuvaja športnega igrišča v Nabrežini za lir 1.800.000; ureditev studentov ob morju pod Nabrežino bo stala lir 610.000. Poleg že omenjenih del so bila izvršena še nekatera druga javna dela, ki so bila odobrena in finančirana od višjih oblasti na podlagi 13. in 14. gospodarskega načrta, ki ju je predložila občina. Ta dela so bila izvršena od raznih pridelovalnih podjetij. Za asfaltiranje ceste iz Sempolaja proti Nabrežini je bilo poročeno 3.000.000 lir; za popravila kanalizacije v devinskem pristanišču je bilo porabljenih 2.000.000 lir. Več milijonov lir je bilo porabljenih za vzdrževanje in popravila občinskih poti ter stavb v Nabrežini je bilo nakazanih 10.000.000 lir. Obe ti dve zelo pomembni deli bosta v najkrajšem času pričeli.

Iz omenjenih podatkov je razvidno, da se je v tej občini v preteklem letu precej naredilo. Mnenja pa smo, da bi se s tako visokimi zneski denarja lahko dalo narediti še več. Obenem smo mnenja, da so bile razne manjše vasi nekoliko zanemarjene, kar bo treba v bodoče tudi upoštevati.

S prostovoljnimi delom so požrtvovalni člani obnovili sedež PD «Rauber na Greti, ki so ga fašisti zažgali oktobra. Na sliki: Prostovoljci na nedeljski otvoritvi doma

ZA NAŠE KMETE

Mestni odpadki naj se porabijo za gnojenje naših polj!

Vsakomur, tudi ne trokovanjku, je znano, da zemlja bogata obrabljena, če je obilno pognojena in če vsebuje v sebi dovolj količine vse snovi, ki so potrebne za rastlinam pri razvoju.

Prav posebno se občuti pomanjkanje mestnih smeti od tedaj, ko so zaradi nastanka industrijske cone za čel voziti mestne smeti na Kras, kjer so skoro nedostopne za kmete, ki imajo polja v okolici Trsta, v Zaveljskem in v Mijskem okraju.

Kljub veliki važnosti, ki v maju umetno gnojila, se ven kar večino bolj upoštevajo gnojila, ki slijojo na organski snovi.

Glavno gnojilo na organski podlagi je in evski gnoj, ven, dar tega ni vedno dovolj in zemlja se mora množakrat zadovoljiti in z malimi količinami h/evskega gnoja.

Ker h/evskega gnoja ni dovolj za kmetijske potrebe, pride v prvi vrsti v poštev organsko gnojilo, ki si ga preskrbimo potom komposta.

Sedaj pa bi občinski uradi hoteli uničiti tako važen vir organskega gnojila, s tem da bi mestne smeti zažigali.

Prav posebno gnojilo, ki v veliki meri lahko nadomesti hlevski gnoj, se lahko pripravi iz mestnih odpadkov.

Mestne smeti v ebujejo po podatkih raznih strokovnjakov približno 30 odstotkov vode, 20 odstotkov organskih snovi in znatne količine dušika, fosforja, kalija in apna.

Strokovnjaki so izračunali, da znaša vrednost samih kemičnih snovi, koristnih kmetijstvu, ki se nahajajo v mestnih smeteh, približno 100 lir na vsak stot že segni, tih smeti.

Kmetje naše okolice in prav posebno vrtnarji so se vedno posluževali v veliki meri mestnih smeti za gnojenje njiv in vrtoev.

Kmetje s rabili in cenilim mestne smeti tudi tedaj, ko je bilo v Trstu mnogo gnoj, ki so nudili kmetom ogromne količine prvovrstnega kongskega gnoja. Sedaj pa

S sežiganjem res lahko temeljito opravimo razkuževanje mestnih smeti, ampak stroški za sežiganje so ogromni in dosegi bi isti cilj kot z razpadanjem organske snovi, ki je mnogo cenejši. Obenem se ne bi uničila ogromna količina gnojila, ki je velike vrednosti in ogromne važnosti za kmetijstvo.

Najboljši in najpravielnejši način za uporabo mestnih smeti je njihova uporaba za gnojilo. Ker uporaba svežih mestnih smeti v kmetijski namene ni priporočljiva, ostajajo ržni načini, s katerimi se lahko pripravijo dober gnoj iz mestnih odpadkov.

V ta namen prihajajo v poštev v prvi vrsti biološki sistemi, ki nam na razne načine, v krajšem ali daljšem času, dajo odlično gnojilno snov brez vsakega nevarnega duha in brez vsakršne nevarnosti za prenos nalezljivih bolezni.

Obstajajo tudi kemični načini za sterilizacijo, ki pa težko prihajajo v poštev iz raznih razlogov.

Edini fizični sistem, ki lahko prihaja v poštev in ki je uveden v raznih mestih, kot na primer v Genovi, je drobljenje smeti potom strojev, ki zmeljejo smeti tako na drobno, da postanejo prah.

Kmetijske oblasti imajo dolžnost, da dobro preučiijo ta problem, da predložijo zadevnim občinskim uradom sprejemljive načrte in predloge, in da onemogočijo uredništev načrta za sežiganje mestnih odpadkov.

(Nadaljevanje sledi)

